

Koncepcja partnerskiej i obywatelskiej szkoły dialogu

Realizowana w Szkole Podstawowej nr 5 im. Romualda Traugutta
w Poznaniu od 2008 roku

Dlaczego taka koncepcja?

- Tylko taka szkoła - partnerska i obywatelska jest szkołą przyszłości, ma szanse i perspektywy na rozwój.
- Szkoła jest swoistą trójwymiarową przestrzenią, w której od zawsze było miejsce dla uczniów i nauczycieli a musi znaleźć się także dla rodziców.
- Społeczeństwo obywatelskie trzeba zacząć budować od najmłodszych lat - od szkoły podstawowej.

Przesłania szkoły dialogu

- W szkole dialogu trzy stany uczestniczą w życiu szkoły.
- Podstawowym narzędziem wychowania jest porozumienie i dialog.
- Relacje między poszczególnymi uczestnikami muszą być zrozumiałe, przejrzyste i jasne.
- Prawo wewnątrzszkolne musi być przez wszystkich przestrzegane.
- Wszyscy uczestnicy życia szkolnego powinni znać i akceptować granice swoich kompetencji oraz prawa i obowiązki innych.
- Miłość rodziców i troska nauczycieli stanowią solidny fundament porozumienia ponad podziałami, a sercem tego porozumienia są dzieci.

Partnerstwo w szkole – jak je rozumieć?

- Wszelkie relacje między ludźmi wymagają wysiłku, zaangażowania, mądrości i wytrwałości, może też w pewnym sensie poświęcenia.
(def. wg Jerzego Marchwińskiego na podst. wykładu wygłoszonego 6.04.2014 w Warszawie na konferencji naukowej na Uniwersytecie Muzycznym).
- Partnerstwo to dobrowolny związek dwu lub więcej osób, którego celem jest prowadzenie przedsięwzięcia oraz dzielenie jego zysków i strat. (def. wg The Encyclopedia Britannica 1990).
- Równe traktowanie siebie nawzajem. Współuczestniczenie w czymś. (def. wg Słownika J. Polskiego PWN).

Jakie wartości umożliwiające partnerstwo?

- Wzajemna odpowiedzialność.
- Otwarcie na dialog.
- Gotowość rozumienia odmienności partnera.
- Wewnętrzna przestrzeń.
- Zdolność akceptowania kompromisu.
- Zaufanie i szacunek dla partnera.

Jakie są najistotniejsze elementy partnerstwa?

- Wspólne cele.
- Wspólne aktywne działanie.
- Wspólne odnoszenie korzyści.
- Wspólne ponoszenie ryzyka.
- Długoterminowa współpraca.
- Poszukiwanie innowacyjnych rozwiązań.

Partnerstwo w szkole – kogo dotyczy?

- Dyrektora - nauczycieli - rodziców - czasem także uczniów.
- Klucz do partnerstwa jest zawsze w rękach dyrektora - on otwiera przestrzeń do dialogu i współpracy.
- Partnerstwo pojawia się wtedy, gdy zaistnieje współpraca oparta na zaufaniu, szacunku, motywacji i dobrej komunikacji.

Czego w zakresie budowania relacji partnerskich należy oczekiwać od dyrektora?

- Tego, że będzie liderem zmiany.
- Tego, że będzie sprzymierzeńcem rodziców.
- Tego, że będzie wpływał na postawy nauczycieli zachęcając ich do skutecznej współpracy z rodzicami.
- Tego, że będzie autentycznym wsparciem dla samorządności uczniowskiej.

W jaki sposób kierować zmianą w szkole zaczynając od siebie?

- Mieć przeświadczenie, że dobra współpraca organów szkoły jest ważna i przełoży się na polepszenie warunków kształcenia uczniów.
- Umieć podzielić się władzą delegując niektóre swoje uprawnienia na inne organa szkoły.
- Rozpoznać swoje zasoby osobiste w zakresie posiadania kompetencji miękkich (negocjacje, mediacje, dobra komunikacja, zdolność do pracy zespołowej).
- Umieć przełamywać bariery przeszkadzające partnerstwu.
- Zrezygnować z postawy autokratycznej i dyrektywnego stylu zarządzania.

Jak przekonać nauczycieli do partnerstwa z rodzicami? Jakie są przeszkody?

- Brak tradycji w zakresie relacji partnerskich.
- Błędne przeświadczenie, że autorytet jest związany z wykonywanym zawodem.
- Traktowanie szkoły jak zamkniętej przed rodzicami twierdzy.
- Zapominanie, że do szkoły wraz z dzieckiem przyjmujemy całą jego rodzinę.
- Zły system kształcenia nauczycieli, który nie uwzględnia, że nauczyciel musi umieć pracować także z dorosłymi.
- Brak dobrych wzorców w szkole jako miejscu pracy młodego nauczyciela.

Jak przekonać do partnerstwa rodziców? Jakie są przeszkody?

- Małe zainteresowanie edukacją własnych dzieci.
- Złe doświadczenia z dzieciństwa związane ze szkołą.
- Złe wspomnienia z wizyt w szkole, gdzie był potraktowany jak petent a nie partner.
- Poczucie braku jakiegokolwiek sprawstwa - wysiłek nie jest dostrzegany, a głos słyszalny.
- Brak w szkole przestrzeni dla rodziców, miejsca spotkań z nauczycielami, czasu tych spotkań.
- Niedbale zorganizowane spotkania z rodzicami i wywiadówki.

Jak temu zaradzić? Co może dyrektor?

- Systemowo doskonalić w różny sposób nauczycieli i przekonywać ich do partnerstwa.
- Przedstawić Radzie Pedagogicznej kompetencje Rady Rodziców.
- Przeszkolić Radę Rodziców w zakresie ich praw i wskazać odpowiedzialność i obowiązki z nich wyływające.
- Nakreślić granice korzystania z praw przez wszystkie organa szkoły.
- Demokracja nie polega na tym, aby każdy organ przedstawicielski czuł się zobowiązany do obrony własnych interesów kosztem pozostałych grup.

W jaki sposób zaangażować rodziców w życie szkoły? Przykłady dobrych praktyk.

- Włączyć ich w proces planowania pracy szkoły.
- Zaprosić do uczestnictwa w rozwiązywaniu trudnych spraw szkoły.
- Zaprosić do udziału we wspólnych naradach i szkoleniach przeznaczonych dla nauczycieli i rodziców.
- Włączyć rodziców w proces edukacji własnych dzieci.
- Zapraszać rodziców na występy dzieci, pokazy twórczości plastycznej.
- Zadbać o wysoki standard wywiadówek.
- Organizować raz w miesiącu dyżury wszystkich nauczycieli dla rodziców.

- Zagospodarować pomieszczenie dla Rady Rodziców.
- Wyodrębnić kącik w bibliotece szkolnej dla rodziców z czasopismami i książkami dla rodziców.
- Zaprosić ich do współpracy ze świetlicą szkolną także w charakterze osób prowadzących niektóre zajęcia.
- Organizować „Spotkania Sprzymierzeńców Szkoły”.
- Zadbać o dobry efekt pierwszego wrażenia dla obecnych i potencjalnych klientów szkoły.
- Dbać o dobrą komunikację.

Przy dobrej komunikacji warto pamiętać słowa Leszka Kołakowskiego:

„Kiedy coś mówisz publicznie, do rzeczy mów, a nie gładź. Kiedy na pytanie jakie odpowiadasz, odpowiadaj na to pytanie właśnie, a nie całkiem inne. Kiedy w sprawie, o którą chodzi, nie masz nic do powiedzenia, siedź cicho. Kiedy co proponujesz na zgromadzeniu, niech będzie wiadomo, co mianowicie proponujesz, i wyjaśnij dlaczego”.

Szkoła jako miejsce spotkania – fragment przemówienia Papieża Franciszka 10.05.2014

„...szkoła nie jest parkingiem. Jest miejscem spotkania w drodze. Spotyka się kolegów, nauczycieli, pracowników nie dydaktycznych. Rodzice spotykają się z nauczycielami, dyrektor spotyka się z rodzinami. Jest to miejsce spotkania. A my potrzebujemy tej kultury spotkania, żeby się poznawać, żeby się pokochać, żeby razem iść. A to jest sprawą fundamentalną właśnie w okresie dorastania, jako dopełnienie rodziny. Rodzina jest pierwszą komórką relacji: więź z ojcem i matką, z rodzeństwem jest podstawą i zawsze nam towarzyszy w życiu. Ale w szkole nawiązujemy relacje społeczne, spotykamy osoby odmienne od nas, różniące się wiekiem, kulturą, pochodzeniem, umiejętnościami.

Szkoła jest pierwszą społecznością uzupełniającą rodzinę. Rodzina i szkoła nie powinny być nigdy przeciwstawne! Są komplementarne, a zatem ważne jest, aby ze sobą współpracowały wzajemnie się szanując.

A rodziny dzieci z danej klasy mogą wiele zdziałać, współpracując między sobą i nauczycielami.

To przywodzi na myśl bardzo piękne przysłowie afrykańskie: Do wychowania dziecka potrzebna jest cała wioska.

Aby wychować młodego człowieka, potrzeba bardzo wielu ludzi: rodziny, nauczycieli, pracowników nie dydaktycznych, profesorów, wszystkich! Do wychowania dziecka potrzebna jest cała wioska”.